

Universitätsbibliothek Paderborn

Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus huius temporis Haereticos,// Tomus ...

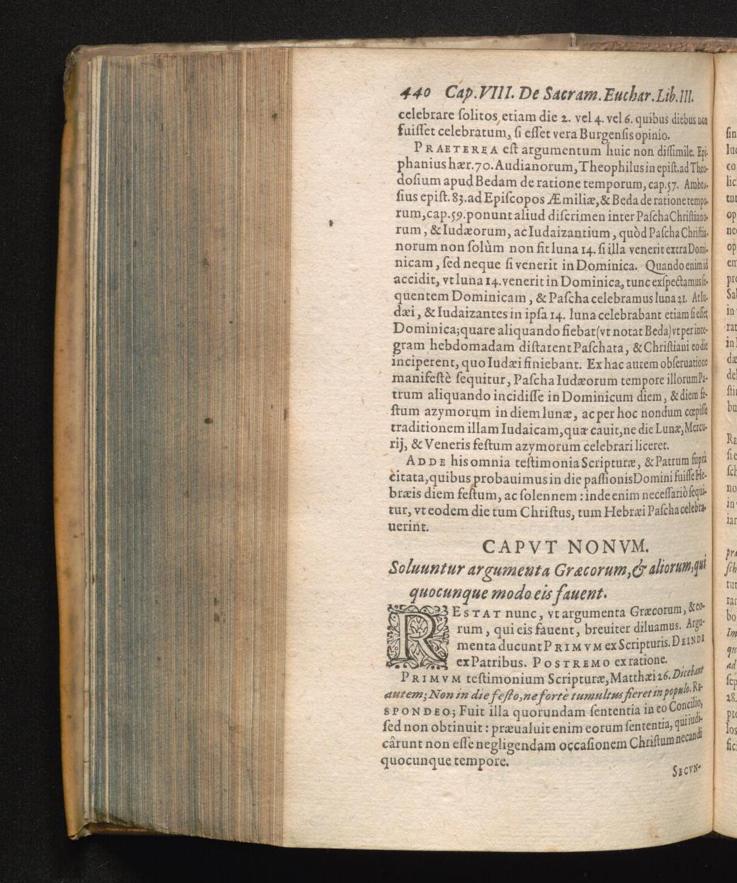
De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>
Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

IX. Soluuntur argume[n]ta Græcorum, & aliorum, qui quocunque modo eis fauent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-54113

Cap.IX.De Sacram. Euchar. Lib. IV. 441

111.

bus non

rile. Epi-

ad Theo-

Ambou-

e tempo-

riftiano

Christia.

a Domi-

enimid

tamusk-

I. Atla-

m li ellet

per inte-

ni code

ruations

rumPa-

diem te-

coepille

, Merco-

m fupra

iffe He-

ò fegui-

celebra

m,qui

, & co-

Argu-

EINDI

icebant

elo. RF

ncilio,

ai nudi-

ecandi

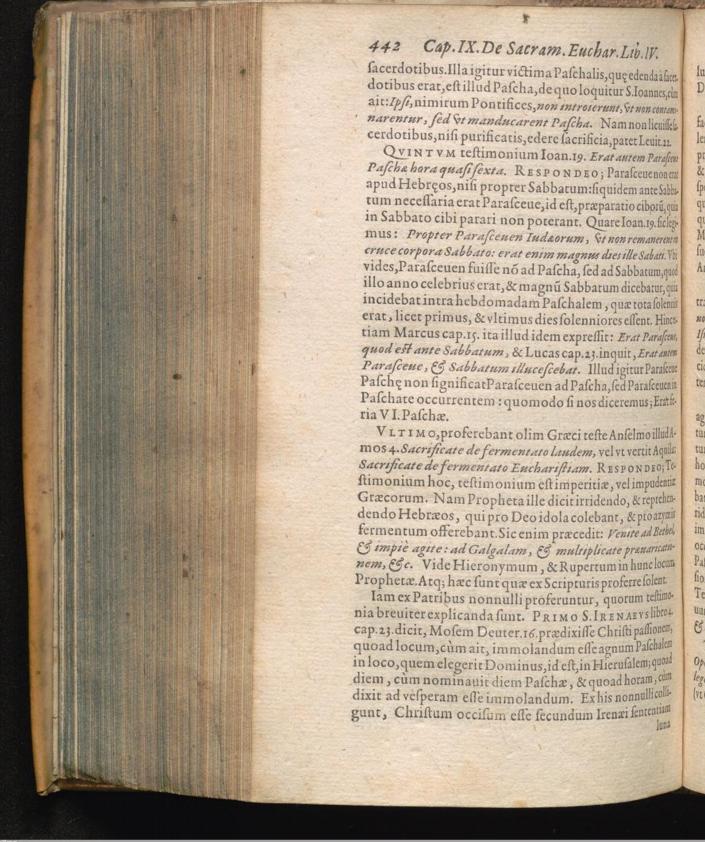
CYN"

SECUNDUM testimonium Marci 15. Ioseph mercatus est findonem, & Luca 23. mulieres parauerunt aromata. Ibidem Iudziegerunt caussam criminalem contra Christum, & eum comprehenderunt, examinarunt, &c. Quæsane in die festo licitanon erant:nam Leuit. 26. in festo azymorum prohibenturomnia opera seruilia. R ESPONDEO; In festo prohibentur opera seruilia, sed non opera pietatis, & charitatis, & maximè necessaria. Sepelire autem mortuos, opus charitatis est, non opusseruile; & proinde etiam aromata parare, & sindonem emeread corpus sepeliendum, non potuit este prohibitum, presertim cum opus illud differri non postet, imminente iam Sabbato. In Sabbato enim maior quies præcipiebatur, quam invlloalio festo. Vnde in Sabbato neque ignisaccendi poterat, neque cibi præparari: quæ licita erant in aliis festis, etiam In Palchate, vt pater cap. 12. Exodi. Quod autem attinet ad Iudaos, qui caussam criminalem egerunt, non erant illi tam delicate conscientie, vt putarentid fieri non posse: satis exifimabant se detulisse honoris diei festo, quod non suis manibus Christum lapidarunt.

TERTIVM testimoniu Ioan. 13. Ante diem festum Pasche.
RESPONDEO; Loquitur de die artificiali, vt suprà diximus. Etstenimin illa nocte, in qua Dominus loquebatur, sestum Pascheinciperet, tamen dies sestus erat is, qui sequebatur eam
noctem, non qui precesserat: que mad modum & nos solemus
invespera Sabbati sancti dicere; Cras erit sestum Paschæ; licet
iam cœperit sestum celebrari in officio Ecclesiastico.

QVARTUM testimonium Ioan. 18. Ipsi non intraierunt in pratorium ve non contaminarentur, sed vet manducarent Passida. Respondeo; Omissis aliis solutionibus; Pascha vocatureo loco non agnus Paschalis, qui solum 14. die ad vespetamimmolabatur, sed victima Paschales, qua ex ouibus, & bobus quotidie in diebus Pascha immolabantur. Deuter. 16. Immolabis Phase Domino Deo tuo de ouibus, & bobus in loco quem elegerit Dominus. 2. Paralip. 35. Dederunt sacerdotibus ad faciendum Phase pecora duo millia, & boues sexcentos. Iosephus lib.; antiquit. cap. 13. referens id quod habetur Num. 28. deimmolatione duorum vitulorum, arietis, & hirci, & septem agnorum, qua fiebat singulis diebus Pascha: dicit vitulos, ariete, & agnos holocausta suisse, sed hircum suisse sacrificium pro peccato, & ex eo quotidie parari solitum epulum

UNIVERSITATS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Cap. IX. De Sacram. Euchar. Lib. IV. 443
luna 14. quando agnus immolari solebat, & proinde conam
Domini celebratam luna 13.

RESPONDEO; Quædicit Irenæus verissima sunt sod a: kil

V.

da a facer.

nnes,cum

contami-

icuiffel.

UIT.22.

Parafeene

noncia

te Sabba-

oru, qua

9. liclegi

nerentis

bati. Ybi

ım,quod

tur, qua

. Hince-

erascent,

at anten

arafcene

ceuenin

Eratit-

Aquila:

udentiz

prehen-

azymis

! Bethel

ricatu-

locum

lent.

estimo-

libro4

onem,

911020

i colli-

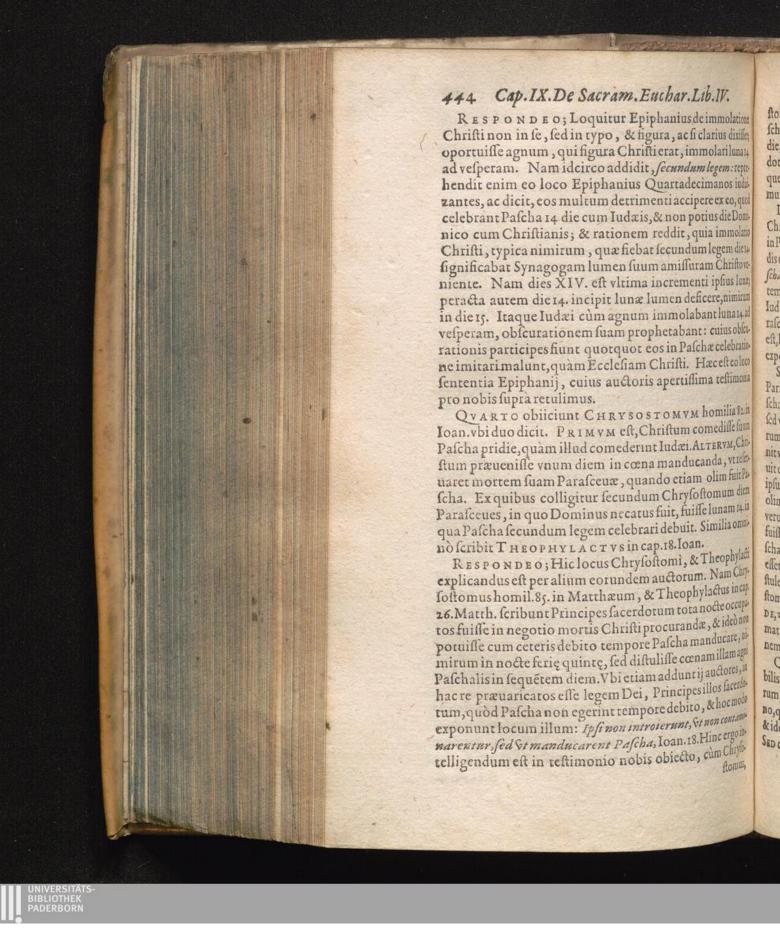
ntiam luna RESPONDEO; Quæ dicit Irenæus verissima sunt, sed nihil saciunt pro aduersariis: nam Christus occisus est in Hierusalemitem in die Paschæ, quamuis luna 15. non 14. Nam (vt supradiximus) primus dies Paschæincipiebat in vespera diei 14. &durabat vsq; ad vesperam diei 15. Denique occisus est ad vesperam, quia obiit hora nona, quæ est hora vespertina. Adde, quòd Irenæus per vesperam, no tam intellexit vesperam diei, quam vesperam mundi: dicit enim per vesperam significalse Mosem temporum extremitatem; ad quem modum exposueruntillud, ad vesperam, etiam Cyprianus lib. 2. epist. 3. & Ambrosius epist. 83.

SECUNDO obiicitur TERT VILIAN VS, qui in lib. contraludzos sic ait: Hoc enim & Moyses initio primi mensis nouorum facturos vos prophetauit, cum omne vulgus siliorum significant agnum esset immolaturum. Vbi loquitur de Christi passione, ac dicit, prædictum suisse, vt Christus octideretur illo tempore, quo agnus immolabatur: constat autemagnum immolari solitum luna 14. ad vesperam.

RESPONDEO; Significat Tertullianus illa ipsa die, qua agnusimmolabatur, Christum immolandum, & hoc impletumest:nam (vt supra diximus) dies prima Paschæ extendebatur (giad vesperam feriæ sextæ. Non autem significat eadem horaptæcisè suisse immolandum Christum, qua agnus immolabatur; id enim sieri non poterat. Nam agnus immolabatur post occasium solis, & Christus immolandus erat in meridie. Et Praetere e a si die Veneris ad vespera suisset agnus immolandus, vt aduersarij dicunt, tunc non suisset Christus occisus in Paschate: nam ipse occisus suit ante occasium solis; Pascha autem incipiebat post occasium solis. De ni que occisonem Christi non peractam, niss die 15. apertissime ibidem Tertullianus docet, cum ait, fuisse diem illum Hebræis sessitium; & deillo exponit verba Amos 8. Occidet solimmeridie, & conuertam diem festum Sestrum in lustum, & c.

TERTIO obiicitur EPIPHANIVS, qui hæresi 50. sic ait: Oportebat Christum in decima quarta die immolari secudum legem. Quòd si dies passionis Christi suit XIV. certe sequitur [vi Giæci volunt] diem cænæ Domini suisse XIII.

RESPON-

Cap. IX. De Sacram. Euchar. Lib. IV.

stomus, & Theophylactus dicunt, Christum comedisse Paschapridie, quam illud ipsi comederint, non significare, Pridie, quam populus Iudæorum, sed solum pridie, quam sacerdotesilli, qui in nece Christi tota nocte occupati fuerant. Itaque Dominus manducauit illa nocte, qua omnes alij communiter manducabant.

DEINDE quod Chryfostomus & Theophylactus addunt, Christum præuenissevnum diem , ve seruaret mortem suam in Parasceuen, quado etiam olim Pascha suerat, duobus modisexponipotest. PRIMVM, vt illud, (quando etiam olim Paschafnerat) non referatur ad Parasceuen, sed ad præcedentem diem. vt sensus sit; Christus præuenit vno die Principes ludzorum in Pascha edendo, vt cædem suam seruaret in Parasceuen. Ipse enim Pascha manducauit pridie Parasceues, id eft,luna 14. quando etiam olim Paícha fuit: & secundum hanc

expositionem nulla remanet difficultas.

olation

dixifice

ilunat,

n: repit-

os iudz

eo, quo

e Dom-

molato

m diesa

rifton

us lunz,

iminu

na14.22

is oblice

lebratio-

teolog

fimona

lia 81.11

He luun

M, Cho-

vtreit.

fuit Pa

m diem

m 14.10

a omni

phyladi

n Chr.

s in cap

occupa.

deònon

210,0

amagni

ores, m

acerdo-

c modo

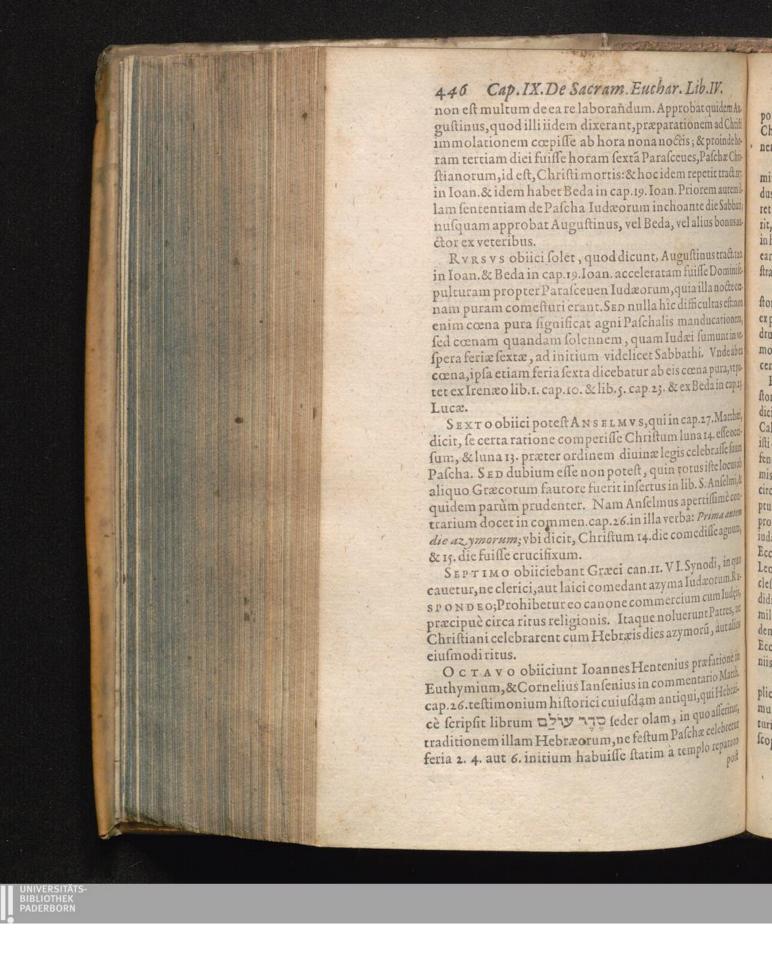
ontamb

rgoin-

tomus,

SECUNDO dicipotest illud (quando etiamolim) referriad Parasceuen: sed Chrysostomum non loqui de Pascha, vt Paschasignissicat immolatione agni, vt falsò Græci existimant, Edvefignificat festum Paschæ. Quare hic est eorum verbotumsensus; Christus in manducando agno Paschali præuenitvno die Principes illos sacerdotum, & proinde manducauitdielouis, qui fuit XIII. lunæ, vt seruaret mortem suam in ipsum Paschæ festum, id est, in diem 14. lunæ, quando etiam olim Pascha, id est, Paschæ sestum erat. Quodautem hie sit vetussensus, & non velit Chrysostomus dicere, feria illa sexta fuisse diem 14. & tempus legitimum immolationis agni Paschalis, ex duobus manifeste colligitur. PRIMVM, quiasi ita ellet, Pontifices illi non fuissent præuaricati legem, dum disulerunt manducationem agni in feriam sextam. At Chrysostomus disertis verbis prænaricatos illos fuisse docet. Dein-DE, quia idem Chrysostomus homil. 86. & 87. in Matth. affirmat, ipsum diem occisionis Christi fuisse festiuum, & solennem Hebræis.

QVARTO obiicitur AVGVSTINVS, & cum eo venerabilis BEDA. Nam Augustinus lib.3. de consensu Euangelistanım,cap.13. refert quosdam dixisse Pascha Iudæorum eo anno, quo Christus mortuus est, incepisse in sequenti Sabbato: dideo fextam illam feriam dictam effe Parasceuen Paschæ. Stocum id Augustinus non approbet, sed simpliciter referat,

Cap. IX. De Sacram. Euchar. Lib. IV. 447

post reditum à captinitate Babylonica, ex quo sequitur, Christi tempore iam vsu receptam suisse illam traditionem.

RESPONDEO; In libro Seder olam, tam maiore, quam minore, quem nuper Latinum fecit Gilbertus Genebrardus, noninuenitur eatraditio. Deinde etiamsi ibi inuenitetur, cum auctor illevix ante quingentos annos scripsenit, & multa alia falsa tradiderit, nihil mirum esset, si etiam inhocmentitus esset. Certe falsum esse, Christi tempore eam traditionem in vsu suisse, supra euidentissime demonstratimus etiam testimonio Rabbi Abenezræ.

V LTIMO oblicit Caluinus loco citato testimonia historiarum, quæ dicunt, ab Alexandro Papa institutú esse, vt expane azymo Eucharistia consiceretur, cum ante Alexandramomnis Ecclesia fermentato vti consueuisset. Itaque mos Græcorum suit in primitiua Ecclesia, & Apostolicus

censendus, ac merito retinendus videtur.

dem Au

indeho-

onusal

raction

ominit

10cteca

rionem,

inting.

ndeaba

ira,vip-

n cap.1}

Matthei,

effe occ-

Melaun

locus 20

rfelmi,k

me con

a autos

agnus,

, in quo

um.RE-

eres, of

iutalios

Matth.

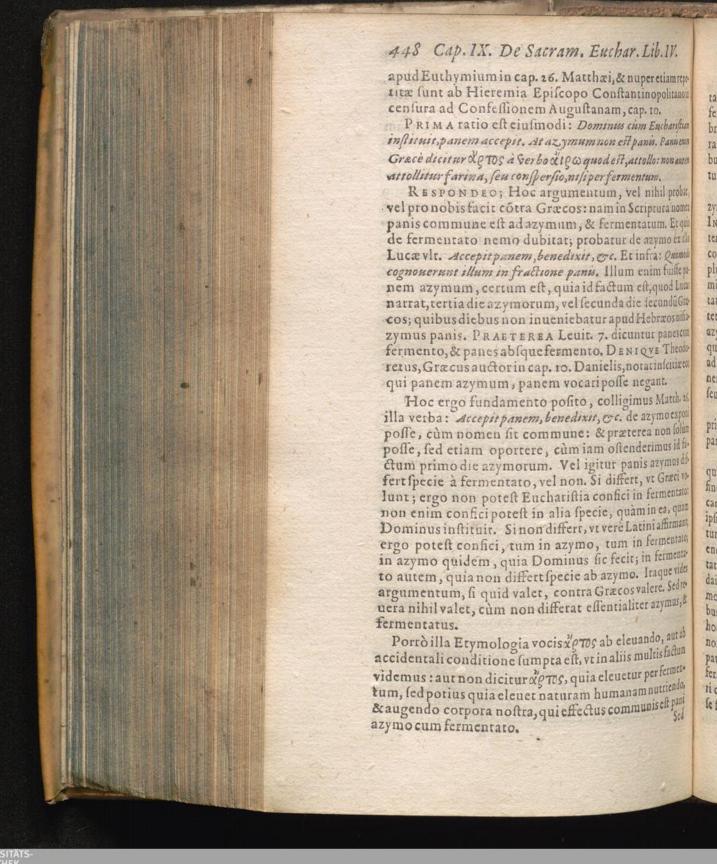
Hebrai-

parato a

RESPONDEO; Rectè fecit Caluinus, quod nullius historicinomen adscripsit: nullus enimid tradit, quod ipse dicit; necverisimile est vllo modo. Nam loqui non potest Caluinus de Alexandro I I. aut I II. aut aliis posterioribus: istienim suerunt omnes post Leonem IX. qui acerrime desenditsententiam Latinæ Ecclesiæ de Eucharistia in azymisconficienda. Loquitur igitur de Alexandro I. qui sedit circa annum Domini C. X. Ac vt omittam, à nemine scriptumesse, quod hic Alexander azyma instituerit, non est probabile primis illis annis, in quibus Ecclesiæ in plurimis indaizabant, & factum Domini adeò recenserat, vtaliqua Ecclesia fermetato vi i maluetit, quam azymis. Adde, quòd LeoIX. in epist. ad Michaelem cap. 5. dicit, Romanam Ecclesiama Petro, non ab Alexandro, vt Caluinus mentitur, didicisse qualiter divina mysteria celebrari debeant: & per mille, & XX. annos à passione Domini retinuisse eundem morem. & cap. 24. dicit, sanctos Martyres primitiua Ecclesiæ nostris azymis saginatos. Atque hæc de testimo-

Restant argumenta ex ratione. Et quidem Græci triplicitatione potissimum vtebantur, quæsunt apud Anselmumin libro de azymo, & verbossssim referuntur à Genturiatoribus Magdeburgensibus, exlibris Michaelis Epistopi Constantinopolitani, & Nicetæ, Centur. 11. cap. 8. &
F ff

F ff apuc

Cap. IX. De Sacram. Euchar. Lib. IV. 449

Sedhine nascitur argumentum Caluini loco suprà notato. Nam si accidentaria differentia est inter azymum, & fermentatum, qualis est etiam inter vinum album, & rubru; non oporteret in Sacramento Eucharistiæ maioricuta quærere panem azymum, quam quærimus vinum album; sed esset omnibus permittendum, ve liberè vteren-

turquouis pane, vt liberè vtuntur quouis vino.

am rese

litanon

haristin

anuems

som auten

proba,

a noma

, Et qui

wirs or

Quennoli fuille po-

od Lucio

ndu Gta

eosnih:

Theodo

citizen

atth. 16

OCXPON

n folia

us id to

musde

ræci vo

1 entato:

a, quan

Hrm204

entato;

menta.

ne vides

Sedre.

mus, &

aut 25

factom

ermen.

riendo,

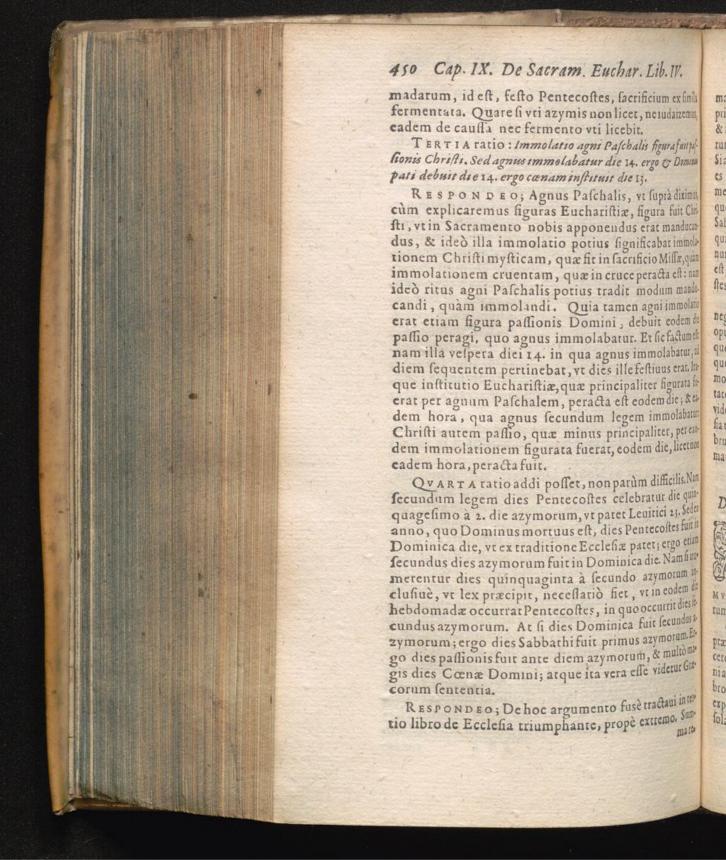
ft pani

RESPONDEO; Multum interest inter differentiam azymi,& fermentati, & differentiam albi,& rubri vini. Nam
INPRIMIS constat Dominum vsum esse azymo: non autem constatvtrum vino albo, an rubro vsus sit; & idcircò
constanter retinemus azymum propter Domini exemplum, de vino non sumus soliciti, quia non habemus simile exemplum. Deinde differentia azymi, & fermentatiDeus sapevsus est ad varia mysteria significanda, vi patetextoto Leuicico, vbi ferè semper præscribuntur panes
azymi, ob significationem puritatis, & synceritatis; nusquamautem Deus vsus est differentia vini albi, aut rubri
ad aliquid significandum: ideò Ecclesia ob significationem retinet azymum, vinum autem indisferenter adhibet
seualbum sit, seu rubrum.

SECUNDA ratio Græcorum est, quia azyma sunt propialudæorum; ergo consecrare Eucharistiam in azymo pane, est iudaizare.

RESPONDEO; Nonest iudaizare, viiissdem rebus, quibus vtebantur Iudæi ; fedvti eodem ritu, & ad eundem finem. Itaquevti azymis cum agno Paschali, & ad signisicandam Christi puritatem, & synceritatem futuram, & ipsius passionem, & mortem, est plane iudaizare; & illicitum: atvii azymis ad Sacramentum Eucharistiæ conficiendum, & ad significandam Christi puritatem & synceritatem, quæ fuit, & est; non est iudaizare, sed implere Iudaismifiguras. Alioquinon deberemus vii aqua in Baptismo, quiailla vrebantur etiam Iudæi in suis purificationibus: & denique Christus ipse nos iudaizare docuisset, si hoc esset iudaizare. Adde, quod Indai in rebus sacris, nontantum vtebantur azymis, sed eriam fermentato, vt paterLeuitici septimo, vbi subentur offerri panes absque fermentato; & paulò post in alio sacrificio iubentur offern cum fermento, & Leuitscivicesimo tertio, iubetur Phale sieri cum azymis, & ibidem præcipitur in festo hebdo-Fff 2

BIBLIOTHEK PADERBORN

Cap. X. De Sacram. Euchar. Lib. IV.

ex fimile

aizemus,

afaitpa-

Domina

diximu

uit Con

anducar

immela-

Næ, quin

cft: nam manad-

nmolatio

odem de

actumen

batur, M

erat, lta

urata h

ie; &ci

olabatut

per eas-

licetnee

ilis. Nas ic qua-

15. Seden es fuit il

go enan am finor

rum 16 dem &

t dies le undus i

rum.En

ultome

tur Gir

i inter

o. Sum

maresponsionis est: dies Pentecostes numerandos esse à piimo die prophano post festum primæ diei azymorum: & ideo fi fecundus dies azymorum fit prophanus, vt pletumque accidit, ab eo numeraridebere dies Pentecostes. Siautem forte sit dies festus, vt si occurrat in Sabbatho dies secundus azymorum, tunc à terrio die azymorum numerandos esse dies Pentecostes. Quia igitur eo anno, quo Dominus mortuus est, secundus dies azymorum fuit Sabbathum, propterea illo anno à terrio die azymorum, qui fuit de Dominico, qui apud Iudæos prophanus est, numerari coeperunt dies Penteconstes; & inde factum eft, vt in diem Dominicum incideret illo anno Penteco-

Atque hæc de tota ista disputatione dicta sint, in qua negate non postum, quin multum me innerit egregium opus Doctoris Marcelli Francolini de horis canonicis, in quofulissime quæstionem istam pertractat, cap. 51. & sequentibus. Illudautem omnino miratus sum, quemadmodumineandem folutionem inciderimus, circa difficultatem de tempore Pentecostes; nam neque ego librum eius videram, cum scriberem de Festis in terrio libro de Ecclesatriumphante, neque ipse scripta mea viderat, cum librum suum conscriberet, ve idem mihi postea confir-

CAPVT DECIMVM.

De vino temperando aqua in sacro calice.

LTER A controuersia de materia Eucharistiæ est de mistione vini, & aquæ. Ac PRIMV Mreferendæerunt iententræ ano.
rores. Deinde confirmanda veritas. Ac De-MYM confutanda argumenta, & mendacia aduersario-

Quod adPRIMVM attinet, non defuerunt olim, qui pratextusobrietatis solam aquamin calice offerendam ditetent :vt Ebionitæ apud Epiphanium, hærefi 30. & Tatianiapud cundem, hærefi 46. Aquarij apud Augustinum librodehæresib. cap. 64. S E D ea opinio continuo à Patribus erplosa fuit, quod satis constarer, Dominum non aquam solam, sed vinum etiam in sacro calice ponendum esse do-

Fff 3 cuille.